

Als de topambtenaren op de rem gaan staan

By **Tom-jan Meeus**, www.nrc.nl

september 18de, 2017

Je hebt mensen die zeggen dat het vandaag een nep-Prinsjesdag is. Te weinig plannen om de koets uit te rijden. Maar demissionaire monarchen kennen we niet, op de een of andere manier lijkt me dit ook niets voor Máxima, en dan: zelfs als kabinetten zeggen dat hun plannen niet veel soeps zijn, blijkt achteraf geregeld dat we beter hadden moeten opletten.

Politici en plannen - altijd een riskante combinatie.

Zo onthulde *de Volkskrant* maandag hoe de Kamer vorig jaar oktober instemde met miljarden extra voor verpleeghuiszorg, zonder dat Kamerleden het in de gaten hadden. Ze stemden twee maanden later zelfs voor een motie die hetzelfde beoogde. Zelf heb ik ooit eens nagekeken hoe we aan ons leger zzp'ers zijn begonnen: op 4 oktober 2001 werd dit als technisch dingetje, 'de gemodificeerde WAZ-variant', aan de Kamer voorgelegd: niemand wist waartoe het zou leiden.

Politici zijn ook erg goed in plannen waarvan ze eerder zeiden: doen we niet meer. Zo circuleert in de formatie het idee de immigratiedienst van Veiligheid en Justitie (VenJ), de IND, over te hevelen naar Binnenlandse Zaken (BZK). Op zich logisch: VenJ is overbelast, BZK verveelt zich. Maar herinnert u zich de zelfmoord van de Russische asielzoeker Dolmatov? De inspectie VenJ concludeerde voorjaar 2013 dat de betrokken diensten hun werk niet op elkaar afstemden, en toenmalig staatssecretaris Teeven redde zich door het inspectierapport te omarmen. „Borg de regie in de vreemdelingenketen”,

adviseerde de inspectie. Precies die keten valt uit elkaar als de IND naar BZK gaat.

Dan politieke plannen en hun uitvoerbaarheid - ook geen kleinigheid. De Rekenkamer, vicepresident Donner van de Raad van State, oud-informateur Tjeenk Willink: ze hebben het laatste jaar *allemaal* geklaagd over Haagse plannen die onrealiseerbaar zijn. Nu alles erop wijst dat formerende partijen hun afspraken dichttimmeren, uit angst voor onderlinge spanningen, neemt de vrees hiervoor verder toe: de werkelijkheid mag de politieke wenselijkheid niet in de weg zitten.

De beduchtheid is nu zo groot dat de hoogste ambtenaren, de secretarissen-generaal, laatst onderling hebben afgesproken dat ze de maand na het aantreden van Rutte III per ministerie de uitvoerbaarheid van alle plannen uit het regeerakkoord gaan checken. Dat kan nog interessant worden: topambtenaren die zo nodig op de rem gaan staan. Geen beroepsgroep heeft immers een verfijnder gevoel voor de verborgen gevaren van politieke plannen; voor politieke plannen die iets héél anders zijn dan wat ze formeel beogen.

Dus ook op deze 'demissionaire' Prinsjesdag moeten we ons vooral niet in slaap laten sussen.